

Chciet' a konat' pre dobro druhého ako sebapresahujúci princíp rozvoja spoločnosti

doc. ThDr. Marcel Mojzeš, PhD.

KST GTF PU v Prešove

marcel.mojzes@unipo.sk

Etické hodnoty – všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti

Úvodné reflexie

- Sme na konferencii „Etické hodnoty – všestranný a trvalý rozvoj spoločnosti“
- Rozvoj - ak sa má niečo rozvíjať, musia existovať na to vhodné podmienky – porov. rastlina v záhrade
- N.B.: V prírode okolo nás pozorujeme nemenné princípy
- Rozvoj má byť všestranný a trvalý – *ilúzia? Ideál?* – porov. *kalokagatia* v starovekom Grécku
- Má ísť o rozvoj spoločnosti.
Niet však rozvoja spoločnosti bez rozvoja jednotlivcov.
- Ako zabezpečiť všestranný a trvalý rozvoj človeka?

Ako zabezpečiť všestranný a trvalý rozvoj človeka?

- Akú má dôležitosť (prioritu) táto otázka v dobe, keď sa rieši často skôr rozvoj umelej inteligencie?
- Aké etické hodnoty nepostrádateľné pre život človeka nedokáže umelá inteligencia vytvoriť?
- Nepatria tieto hodnoty skôr medzi nemenné princípy, podobné tým, ktoré pozorujeme v prírode okolo nás?
- Človek ako problém vs. človek ako tajomstvo
- Človek je tajomstvo, a teda môžeme toto tajomstvo objavovať.
- Sme to my, kto máme zabezpečiť rozvoj človeka?

všestranný a trvalý (rozvoj)

- **Všestrannost'** = *kalokagatia* nielen na úrovni tela a duše, ale aj srdca ako centra celej ľudskej osoby
- porov. Lk 8, 15: „A ktoré (semeno) padlo do dobrej zeme, to sú tí, čo počúvajú slovo, zachovávajú ho v dobrom a šľachetnom srdci (gr. ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ) a s vytrvalosťou prinášajú úrodu.“
- **Všestrannost'** je spojená so spôsobom, akým človek niečo prijíma
- **Trvalosť** je niečo viac ako len trvalé zuby (aj tie časom vypadnú)
= stabilita, istota, život
- porov. csl. slovo pre pravdu: *istina* (zo *sansk.*) – od
jestvovat' = byť = život (P. Florenský)
- **Trvalosť** je niečo, čo vychádza zo života a do života smeruje; preto spojená aj so všestrannosťou života

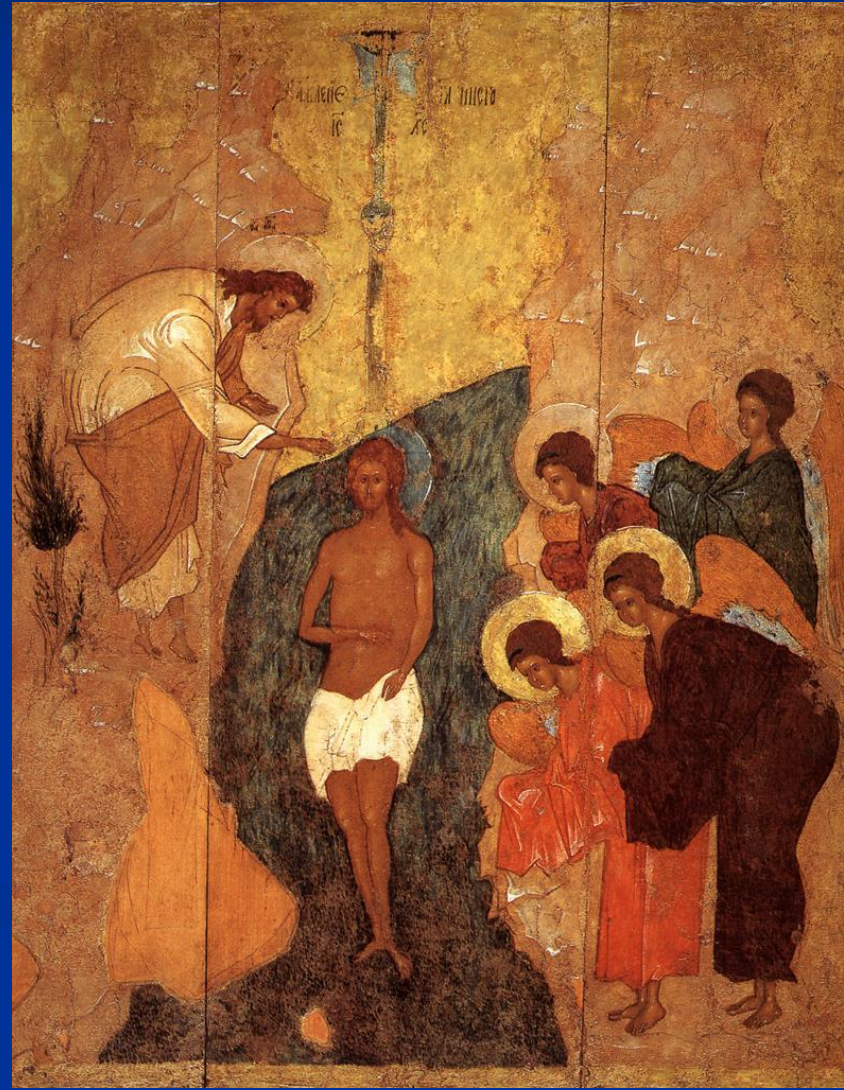
**Chciet' a konat' pre dobro
druhého ako sebapresahujúci
princíp rozvoja spoločnosti**

Akú metódu použiť?

- „Nepripodobňujte sa (gr. *me syschematizesthe*) tomuto svetu, ale premeňte sa obnovou zmýšľania aby ste vedeli rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, milé a dokonalé.“ (Rim 12, 2)
- Grécki otcovia hovorili o Bohu, že je *ἀσχημάτιστος* (*aschematistos*) – nedá sa uzavrieť do žiadnej schémy. Dokonca sv. Evagrius Pontský hovorí, že obmedzovanie Boha nejakou schémou môže byť výsledkom pôsobenia síl nepriateľa.
- „Boh je vždy viac, ako o Ňom môžeme vedieť, povedať a zakúsiť.“ (stredoveký západný mysliteľ)
- Aj človek, stvorený na Boží obraz a podobu, je *aschematistos*.

Chciet' dobro druhého

- „Ty si môj milovaný syn, v tebe mám zaľúbenie.“ (Mk 1,11)
- zaľúbenie = csl. *blahovolénije* (dobrá vôľa)
- pri narodení Krista anjeli spievali: „v čelovicich blahovolénije“ (Lk 2,14)
- Boh má človeka rád, chce jeho dobro
- Tal. ti voglio bene (= mám t'a rád)
- „Boh chce, aby boli všetci ľudia spasení a poznali pravdu.“ (1 Tim 2, 4)
- V Bohu niet rozdielu medzi chcením a konaním: čo chce, to aj koná

Vyjst' zo seba

■ Boh „vychádza zo seba“ v snahe zachrániť človeka:

„Nech nik nehľadí iba na svoje vlastné záujmy, ale aj na záujmy iných. Zmýšľajte tak ako Kristus Ježiš: On, hoci má božskú prirodzenosť, nepridržal sa svojej rovnosti s Bohom, ale zriekol sa seba samého, vzal si prirodzenosť sluhu, stal sa podobný ľuďom; a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka.“ (Flp 2, 4 – 7)

■ Boh aj človeka pozýva „vyjst' zo seba“:

„Vyjdi z korába ty aj tvoja žena, tvoji synovia a ženy tvojich synov s tebou!“ (Gn 8, 16)

„Odíď zo svojej krajiny, od svojho príbuzenstva a zo svojho otcovského domu do krajiny, ktorú ti ukážem.“ (Gn 12,1)

„Ježiš, aby posvätil ľud svojou krvou, trpel za bránou. Vyjdime teda k nemu von z tábora a znášajme jeho pohanenie.“ (Hebr 13, 12-13)

Pápež František: aj my potrebujeme vyjsť zo seba

- "Nemôžeme zostať zavretí vo farnostiach, v našich komunitách, keď iní ľudia čakajú Evanjelium! Nestačí len otvoriť im bránu, ale treba vyjsť z chrámu, hľadať ich a stretnúť sa s nimi." (27. 7. 2013, Rio de Janeiro)
- „Zostávajúc s Pánom nachádzame odvahu vyjsť zo seba samých, zaujímať sa o potreby druhých a vydávať naše kresťanské svedectvo vo svete.“ (19. 1. 2021, Twitter)
- "Nebojte sa vyjsť v ústrety marginalizovaným. Zistíte, že idete v ústrety Ježišovi. On vás očakáva..." (14. 9. 2021, Košice)

Sebapresahujúci princíp

z pohľadu antropológie, psychológie a teológie

- Sväté písmo: „Nie je dobre byť človeku samému.” (Gn 2, 18)
- Psychológ: Ak človek urobí dobre inému, (= *blahovolenije* spojené so skutkom), cíti satisfakciu
- Ide tu o čosi viac, ako len dobrý pocit (I feel good); je to bytostná, ontologická satisfakcia, **naplnenie zmyslu svojej vlastnej existencie v sebapresiahnutí**
- **zmysel – logoterapia – FRANKL: *Vôľe ke zmyslu***
(*vôľa* = *volenije* => *blahovolenije* = *chcieť to, čo chce Boh*)
- **sebapresiahnutie** = *agape*. *Od filautie k agape (sv. Maxim Vyznávač)*
- „najväčšia z nich je láska (*agape*)” (1 Kor 13, 13)
- „Boh je láska (*agape*).” (1 Jn 4, 16)

Koniec